

Fotografiporætter af udviste udenlandske forbrydere, svenske og norske forbrydere og nihilister 1888-1903

I de ældre politi- og fængselsarkiver, som er afleverede til Landsarkivet for Sjælland m.m., kan man finde forskellige forbryderfotos. Fra Københavns Politi er der således bevaret og afleveret forbryderalbums fra perioden 1860'erne til cirka 1900, som indeholder fotografier af arresterede eller straffede personer. På denne cd findes fotografier af 217 kriminelle personer fra perioden 1888-1901, som stammer fra Københavns Politis 2. Politinspektorat. Inspektoratet hed også Københavns Opdagelsespoliti eller Københavns Kriminalpoliti og var blevet oprettet ved den store politireform i 1863.

Kriminalpolitiet skulle holde lov og orden i rigets hovedstad, som i denne periode voksede stærkt som følge af vandringer fra land til by og fra by til hovedstad. I 1850 boede der 129.000 personer i hovedstaden, i 1901 360.000 personer. Den store vækst og de sociale forskydninger medførte øget kriminalitet. Den landsdækkende kriminalstatistik viser, at tre ud af fire kriminelle var dømt for berigelseskriminalitet eller som det hed: "Forbrydelser imod Ejendomsretten". Det drejede sig om tyveri, hæleri, bedrageri, falskneri og røveri. Tyveridomme udgjorde lidt over alle domfældelser.

I arbejdet med at opklare forbrydelser havde politiet brug for at identificere og beskrive kendte allerede lovovertrædere. Politiet begyndte derfor i 1860'erne at tage fotografier af mandlige forbrydere samt lavede særlige albums til kvindelige forbrydere og udenlandske forbrydere. Et fotografi gav betydeligt bedre mulighed for at identificere en person end tidligere tiders signalementer og blev derved et væsentligt hjælpemiddel for politiet i dets efterforskning.

Portrætterne på denne cd er fra perioden 1888-1901 og stammer fra albummene over udviste udenlandske forbrydere 1890-1901, svenske og norske forbrydere 1888-1893 og nihilister 1888-1890. Fotografierne af de 217 personer er ikke alene anvendt til at identificere personer, men uden tvivl også for at forhindre, at de efter deres udvisning fra Danmark rejste ind i landet igen, eller for at forhindre at uønskede elementer rejste ind i landet.

Specielt nihilister har man nok været særlig opmærksom på. Nihilister var betegnelse for russere, som fra 1870'erne brugte terror for at nå deres mål, bl.a. i form af politiske mord og mordforsøg på ledende embedsmænd, ministre og zarfamilien. Billederne af de 23 nihilister, hvoraf nr. 1-12 havde deltaget i et attentat i Zürich i 1888, mens nr. 13-25 var dømt i Frankrig i 1890 for planlægning af terrorvirksomhed i Paris. Fotografierne har man fået fra udenlandske politimyndigheder.

På samme måde har Københavns Politi haft et album over de 115 svenske og norske forbrydere, som man uden tvivl har fået fra det svenske politi. Det tyder de svenske påtegninger på fotografierne og henvisninger til det svenske politis meddelelsesblad Polisunderrättelser (P.U.) på. Albummet har været anvendt til at standse uønskede nordiske personer, som ernærede sig ved berigelsesforbrydelser: lommetyve, butikstyve, indbrudstyve m.v.

Fotografierne i albummet med 77 udviste udenlandske forbrydere er Københavns Politis eget album over kriminelle personer, som enten blev udbragt eller udvist af Danmark. I henhold til 1866-straffelovens § 16 kunne fremmede, som hverken havde dansk statsborgerskab eller ret til forsørgelse i Danmark, og som blev dømt for en kriminel handling, udvises af riget efter udstået straf ("Udbragt §16"). Med fremmedloven af 15. maj 1875 fik politiet ret til at udvise fremmede, som var arbejdsløse i mere end otte dage, samt hvis de ikke havde gyldige legitimationspapirer ("Udvist L: 15/5 75").

Hovedparten af de udviste 70 mænd og 7 kvinder havde begået berigelseskriminalitet (tyveri, indbrud, bedrageri m.v.), et par enkelte havde begået sædelighedsforbrydelser (homoseksualitet, pædofili), og endelig var der fem anarkister. De udviste fordelte sig på to store grupper: 32 svenskere og 27 tyskere. Hertil kom der seks nordmænd, to amerikanere, en nederländer, tre russere, to franskmænd, en finne og tre uden kendt fødested.

Svenskere og tyskere udgør langt de fleste af de afbildede personer. Således havde Joachim Friedrich Wilhelm Tilly fra Hannover gjort sig bekendt som både tyv, bedrager, tigger og voldsmænd, inden han i 1897 blev udvist til Tyskland. Fem år tidligere havde politiet sendt 29-årige Carl Gustav Ferdinand Thyland tilbage til Sverige, idet han ernærede sig som prostitueret og afpressede penge af sine mandlige kunder. De to brødre Majchrowitz blev udvist til Tyskland i 1899 efter at have begået indbrudstyveri, som selvom de hårdt benægtede det.

Fotografierne er taget af politiets forskellige fotografer på det tidspunkt, hvor den pågældende person blev anholdt. På bagsiden af det enkelte fotografi findes der ofte en kort biografi om den afbildede, herunder årsagen til at der blev taget et fotografi og indklæbet i rækken af politiets forbryderalbums.

Christian Larsen, Cand.mag. i historie, København Universitet 2000 og ansat som arkivar på Rigsarkivet, har skrevet dette indlæg til denne CD om de udenlandske forbrydere.

At der kan forekomme fejl i kildematerialet kan vi naturligvis ikke gardere os imod, f.eks. vil stavningen af navne ofte være varierende selv når den samme person findes i flere kilder. Desuden kan vi nok heller ikke frasige os, at der kan være sket tastefejl under arbejdet og trods en ihærdig korrektur, vil vi ikke kunne garantere at der ikke forekommer fejl. Hvis man finder fejl eller har supplerende oplysninger vil vi gerne informeres. Dette kan gøres på e-mail: janhb@mail.danbbs.dk

En stor tak vil vi gerne give til følgende personer:

Charlotte S.H. Jensen for design af cover og gode råd.

Johan Gidlöf som har udarbejdet det flotte program til denne cd.

Desuden takker vi Landsarkivet for Sjælland som har stillet de mange fotos og sager til rådighed for vores projekt og ikke mindst til Christian Larsen for kyndig vejledning ved denne CD.

Endelig skal vores ægtefæller og børn have tak for deres tålmodighed med os.

Gitte Høstbo og Peter Wodskou

15. februar 2009

Udgivet af Genealogisk Forlag

V / Peter Wodskou og Gitte Bergendorff Høstbo

ISBN 978-87-92434-01-2

I henhold til ophavsretsloven må denne cd ikke kopieres. Reg. hos Copydan.
Ved citat af indhold fra denne cd skal kilden angives.